

Samenvatting Geschiedenis Hoofdstuk 1, De tijd van jagers en boeren

Samenvatting door een scholier

1291 woorden

17 november 2009

★ 5,3

1140 keer beoordeeld

Vak

Geschiedenis

De tijd van jagers en boeren

Inleiding De wereld in de tijd van jagers en boeren

Het tijdvak

De periode van jagers en boeren wordt Prehistorie (voorgeschiedenis) genoemd, en ook wel de tijd van jagers en boeren. Deze periode duurde tot 3000 v.Chr. De Steentijd is de periode voor de landbouwrevolutie, de nieuwe steentijd is na de landbouwrevolutie.

De wereld

In de prehistorie leefde er zo'n 14 miljoen mensen. Uit sporen is bekend dat de mensheid is ontstaan in Afrika. Omstreeks 100.000 v.Chr. verspreidden mensen zich over de rest van de wereld, die toen beter bereikbaar waren vanwege de lagere zeespiegel. Omstreeks 35.000 v.Chr. ontstond homo sapiens, met vrijwel de zelfde lichamelijke kenmerken als de mens. Vanwege de temperatuursdalingen ontstonden er in de prehistorie enkele ijstijden. De mensen leefden in een samenleving van jagers-verzamelaars, zij leefden op voedsel verzamelen, jagen en vissen. Omstreeks 10.000 v.Chr., in het Midden-Oosten, ontstond de landbouwrevolutie. Hierdoor gingen mensen leven in een landbouwsamenleving. Ze leefden op graan, en hielden de schapen, geiten en runderen voor de op het land. Al snel verspreidde deze manier van leven over Europa, Noord-Afrika en Azië. Omstreeks 8000 v.Chr. was er landbouw in Peru en Mexico, 4000 v.Chr. in China. (rijstbouw) De eerste stedelijke gemeenschappen ontstonden toen dropen in omvang groeiden en werden verstrekt. De oudst bekende steden zijn Jericho en Catal Hüyük.

Europa

Tijdens de laatste ijstijd was van 30.000 v.Chr. tot 10.000 v.Chr., de noordelijke kant van Europa was helemaal bedekt met ijs. Omstreeks 6000 v.Chr. brachten de migranten de landbouw via Griekenland naar Europa. Omstreeks 3000 v.Chr. leefde bijna heel Europa in een landbouwsamenleving. De oudst bekende stad van Europa is Lepenski Vir, Stonehenge getuigd de toenemende complexiteit van de samenleving.

Nederland

Toen de temperaturen weer stegen in Nederland groeide in het zuiden en oosten bossen. In het lager gelegen westen en noorden vormde een dun begroeid, moerasachtig gebied achter een duinenrij.

Omstreeks 5000 v.Chr. ontstond de landbouw in Zuid-Limburg. 3000 v.Chr. waren overal in Nederland landbouwnederzettingen. Vanaf 3500 v.Chr. werden er hunebedden gemaakt door prehistorische boeren in Drenthe en omgeving. Hunebedden zijn grafkamers van belangrijke doden. Uit de hunebedden blijkt dat de boeren een cultuur hadden met voorouderverering en geloof in een hiernamaals.

1.1 Het leven van jagers-verzamelaars

Jagen en verzamelen

De jagers-verzamelaars woonden in groepen van tien tot 25 mensen, zij woonden in tijdelijke kampementen. Wanneer er geen voedsel meer was, gingen ze weg en zochten ze een andere plek. De levenswijze van jagers-verzamelaars is nomadisch. De mannen deden de zwaardere klussen zoals; jagen en vissen, de vrouwen deden de minder zware klussen zoals; bessen, paddenstoelen en knollen plukken en op de kinderen passen. Door ervaring, van generatie op generatie doorgegeven, wisten ze op welke plek, in welk seizoen voedsel te vinden was. Ook wisten ze precies welke vruchten ze waar en wanneer moesten plukken en of ze eetbaar waren of niet.

Venusbeeldjes

De jagers-verzamelaars konden allerlei werktuigen maken zoals; messen, pijlpunten, krabbers. Grondstof voor priemen en bijlen werden gemaakt van de botten en het gewei van een edelhert. Van de vezels van moerasplanten maakte ze touw, fuiken en manden. Ze beschilderden de wanden en maakte beeldjes van bot of ivoor. Tijdens een vruchtbaarheidsritueel maakten ze beeldjes van vrouwen met enorme borsten.

Ötzi

Ötzi is een man die tijdens de prehistorie langs de gletsjer liep met zware bepakking, met onder andere een koperen bijl, een dolk van vuursteen, een mat van gevlochten gras, een soort rugzak van hout, een 180 cm lange boog en een pijlkoker. De man viel uitgeput neer. In 1991, vijfduizend jaar later, werd hij gevonden in de Ötztaler Alpen. Omdat hij al die tijd in het ijs had gelegen waren zijn lichaam en spullen goed bewaard gebleven. Uit onderzoek bleek dat hij zwartgeblakerde longen had door de kampvuren, en in zijn darmen zaten resten van edelhert, steenbok, een homp brood en delen groene plant. Door het homp brood, wat was gemaakt van einkorn, bleek dat Ötzi contact had met landbouwers.

1.2 het ontstaan van de landbouw

Brood en melk

De landbouwrevolutie begon in de Vruchtbare Halvemaan. Granen zoals gerst en tarwe groeiden hier in het wild en werd verzameld door de nomaden. Revolutie is een plotselinge verandering. Met de kennis die ze kregen van deze planten, begonnen ze zelf ook te zaden. In het begin werden deze agrarische producten gebruikt als aanvulling maar uiteindelijk werden ze de belangrijkste voedselbronnen. De landbouwers gingen de dieren temmen, zodat er melk en brood kwam. De boeren waren niet meer afhankelijk van wat ze vonden maar brachten cultuur en kregen zo meer greep op de natuur.

Prehistorische uitvinders

De landbouwsamenleving verschilde heel erg met de jagers-verzamelaars. Boeren trokken niet meer rond maar woonden in dorpen bij hun akkers, hun dagen werden gevuld door het werken op het land en het verzorgen van het vee. Boeren in het Midden-Oosten vonden het wiel en de ploeg uit, ze maakte potten

van aardewerk en maakte uit waarnemingen van de zon en de maan de eerste kalenders.

Bandkeramiekers

De landbouw verspreidde via Turkije, Griekenland en Midden-Europa naar Nederland. Rond 5000 v.Chr. vestigden de eerste boeren zich in Zuid-Limburg, ze worden Bandkeramiekers genoemd vanwege de bandvormige versiering op hun aardewerk. Ze bouwden boerderijen, grote huizen gemaakt van gevlochten takken en aarde, hakten bos om voor akkers en het lieten runderen grazen op het overgebleven gras. 1000 jaar later ging de rest van Nederland over op de landbouw.

1.3 De eerste steden

Handwerkers en handelaren

De Eufraat en de Tigris vormen de grenzen van het gebeid Mesopotamië, ieder jaar traden ze uit hun oevers vanwege het vele smeltwater. De Vruchtbare slib die achterbleef maakte de oevers uitstekend geschikt voor landbouw. De boeren die daar vestigden maakte dijken om de jaarlijkse vloed te voorkomen. De boeren maakten makten meer producten dan ze voor zichzelf nodig hadden, dit had twee belangrijke gevolgen. Een deel van de dorpsbevolking kon worden vrijgesteld, zij konden andere belangrijke dingen doen zoals; gereedschap, kleding en aardewerk gaan maken. Anderen gingen handeldrijven; zij ruilden producten met andere dorpen. Door de landbouwsamenleving ontstonden er sociale verschillen, hierdoor konden steeds meer mensen samen wonen in kleine gebieden. Sommige dorpen groeiden uit tot steden.

Priesters

In een gewone landbouwnederzetting woonde 400 mensen, Jericho had in 8000 v.Chr. 2000 inwoners en in Çatal Hüyük woonde 6000 mensen. In Soemerië ontstond de eerste omvangrijke stedelijke beschaving. In het midden van de Soemerische steden lag een tempel voor een plaatselijke godheid. Priesters voerden religieuze rituelen uit, coördineerden het werk aan de irrigatiesystemen en hielde toezicht op de verdeling van het graan en op de handel. Rond 3000 v.Chr. telde Soemerië twaalf grote steden.

Jericho

Tussen 8350 en 7200 v.Chr. bouwden boeren een nederzetting met ovalen huizen van klei, op de westelijke Jordanoever. Met daar omheen een gracht en een drie meter dikke muur, deze muur was of om overstromingen te voorkomen of om de stad te beschermen. De bewoners leefden op landbouw en handel. Na 7200 v.Chr. veranderde Jericho, de inwoners bouwde rechthoekige huizen en daar tussen smalle steegjes. De plek heet nu Tell es-Sultan.

Kernbegrippen

Agrarisch: heeft betrekking op de landbouw. Graan en vlees zijn agrarische producten, boeren werken in de agrarische beroepssector.

Cultuur: het verbouwen van gewassen, natuur wordt daarmee in cultuur gebracht.

Samenleving van jagers-verzamelaars: een samenleving van nomaden die leven van wat ze vinden in de natuur. Ze jagen, vissen en verzamelen voedsel.

Landbouwsamenleving: een samenleving waarin de landbouw het overheersende middel van bestaan is.

Overige begrippen

Beschaving: ontwikkeling van gewoonten, gebruiken, technische kennis, omgangsvormen, maatschappelijke verhoudingen etc. Beschaving staat tegenover brutaal, grof en primitief.

Landbouwrevolutie: Ingrijpende verandering waarbij mensen overgaan van samenleving van jagers-verzamelaars naar een landbouwsamenleving.

Steden: Plaatsen waar grotere groepen mensen bijeenwonen, afgescheiden van het platteland.